פערלאג „די וועלט".

ה. קונאוו.

די גרונד־געדאנקען פון אנארכיזם.

(איבערזעצט פון דייטשען מאנוסקריפט).

ווילנא.
דרוקעריי וויטווע עט געברידער ר א ם.
1906

Г. Куновъ Критика основныхъ положенiй анархизма.

ВИЛЬНА.
Типографiя Вдовы и братьевъ Роммъ.
Уголъ Духовскаго и Глухого пер. соб. домъ № 1/2.
1906.

די גרונד־געדאנקען פון דעם אנארכיזם.

פון העניריך קונאוו*).

די אנארכיסטישע שטרעמונג, וועלכע האט מיט צוואנציג־דרייסיג יאהר צוריק פערכאפט און צוגעצויגען א טייל פון די אוי־ראפעאישע ארבייטער, האט פון יענער צייט אן אויף א סך פער־לארען איהר קראפט. וואס מעהר די ארבייטער האבען בעגריפען זייער היסטארישע שליחות, וואס מעהר זיי האבען זיך צואמענ־געשלאסען אין א בעזונדערען קלאס געגען אלע בורזשואזע שיכטען פון דער געזעלשאפט, אלץ מעהר האט די אנארכיסטישע טעאריע פערלארען איהר איינפלוס אויף דעם קעמפפענדען פראלעטאריאט. כמעט אומעטום, אין דייטשלאנד, ענגלאנד, פראנקרייך, עסטרייך, רוסלאנד, בעלגיען אפילו אויך אין האלאנד האט די אידעע פון סאציאליזם גובר געווען די אנארכיסטישע לעהרע. שפאניען און איטאליען זענען די איינציגע לענדער פון איראפא, וואו דער אנארכיזם האט נאך ביז היינטיגען טאג א היבשע צאהל אנהענגער. און אויך דארט האלט זיך דער אנארכיזם נאר אין די עקאנאמיש אבגעשטאנענע געגענדען און ניט אין יענע טיילען פון לאנד, וואו די גרויס־אינדוסטריע איז ארייגעדרונגען, וואו די געמיינשאפטליכע ארבייט אין גרויסע בעטריעבען לעהרנט אויס דעם ארבייטער צו פערשטעהן די בעדינגונגען פון דער געזעלשאפטליכער ענטוויקלונג און בעוויזט איהם צו גלייכער צייט די בעדייטונג פון דיסציפלין און אחדות. ניט אין די אינדוסטריעלע פראווינצען פון צפון־שפאניען האט דער אנארכיזם געפונען דעם גרעסטען טייל פון זיינע

*) דער חבר העניריך קונאוו, רעדאקטאר פון בערלינער „פארווערטס“, האט דעם א־ט קעל געשריבען ספעציעל פאר אונז.

אַנהֶענגער, נאָר אין די פֶּערָארֶעמ׳זְ דאָרפִישֶׁע גֶעגֶענדֶען פוּן דרום, דער עיקר אין אַנדאַלוּזיעֶן; און די פאָהן פון דעם אַנאַרכיזם טראָגֶען דאָרטֶען דער ס׳רוב די פּראָלֶעטאַריזירטֶע ליטֶעראַטֶען, גֶעלֶעהרטֶע, קליינֶע האַנדוועֶרקֶער, קודם כל אָבֶער די דאָרפִישֶׁע שכירות־אַרבייטֶער און די האַלב־פֶּעכטֶער*), וואָס די אָפּטֶע אונ־גֶערֶעטֶענישֶׁען אויף די פֶּעלדֶער און די אוּנ׳בּרחמנ׳ת׳דיגֶע עֶקספּלוּאַ־טאַציֶע פון די גרוֹים: פּריצים ברינגֶען זיי צוּ אַ פֶּערצווייפֶעלטֶער לאַגֶע. פּוּנקט די זֶעלבֶּע עֶרשיינוּנג טרֶעפֶען מיר אויך אין איטאַליֶען. אויך דאָ גֶעווינט דער אַנאַרכיזם די גרֶעסטֶע צאָהל פון זיינֶע אַנ־הֶענגֶער ניט צווישֶׁען די אינדוּסטריֶעלֶע אַרבייטֶער פון די עֶקאָנאָמיש מֶעהר עֶנטוויקֶעלטֶע גֶעגֶענדֶען, ווי צ. ב. לאַמבאַרדיֶען אין צפון־איטאַליֶען, נאָר צווישֶׁען די בֶּעפֶעלקֶערוּנגס־שיכטֶען פון דרום־איטאַליֶען, וואָס בֶּעשֶׁעפטיגֶען זיך מיט פֶעלד־אַרבייט אָדֶער ציהֶען זייער חיונה פון קליינבֶּעטריעב, בֶּעזאָנדֶערס אין די פּראָווינצֶען קאַלאַבריֶען און קאַמפּאַניֶען ווי אויך אויף דעם אינזֶעל סיציליֶען.

דאָס איז ניט קיין צוּפאַל. דער סאָציאַליזם און דער אַנאַר־כיזם שטאַמֶען פון גאַנץ פֶערשידֶענֶע בֶּעאָבאַכטוּנגֶען און השגות, פון גאַנץ פֶערשידֶענֶע עֶקאָנאָמישֶׁע לֶעבֶּענס־בֶּעדינגוּנגֶען. זֶעהר אָפט קוּמט אפילוּ אוֹיס צוּ הֶערֶען די מיינוּנג, אַז דער אַנאַרכיזם איז נוּר אַנ׳ענֶערגישֶׁערֶע, שאַרפֶערֶע און מֶעהר רֶעוואָלוּציאָנֶערֶע פאָרם פון דעם סאָציאַליזם, אַז זיי האָבֶּען אייגֶענטליך ביידֶע דעם זֶעלבֶּען ציעל, דער אוּנטֶערשיעד ליעגט נוּר אין די מיטלֶען, דוּרך וועלכֶע מֶען ווי׳ל קוּמֶען צוּם ציעל. די דאָזיגֶע מיינוּנג, הגם אפילוּ אַ סך גלויבֶּען אין איהר, איז לחלוטין ניט ריכטיג. אין אַ גֶעוויסֶען פּרט גֶעהט זיך אמת צוּנויף דער אַנאַרכיזם מיט דעם סאָציאַליזם: ביידֶע ווילֶען זיי פֶערבּייטֶען די היינטיגֶע גֶעזֶעלשאַפטליכֶע אָרדנוּנג מיט אַנ׳אַנדֶערֶער; אָבֶער דֶערמיט לאָזט זיך אוֹיס די עֶהנליכקייט צווישֶׁען זיי. דער ציעל, דאָס הייסט די נייעֶ גֶעזֶעלשאַפטליכֶע אָרדנוּנג, צוּ וועלכֶער זיי שטרֶעבֶּען, איז בשום אופן ניט דֶערזֶעל־בֶּער; עֶר איז אפילוּ אויך ניט קיין גלייכאַרטיגֶער. און אויך אַזוי ווענִיג זֶענֶען צווישֶׁען זיך גלייך זייערֶע מאָטיווען און זייערֶע בֶּעגרי־

---

*) פויערים, וואס ארביימען אויף פרעמדע ערד און גיבען אוועק דעם בעל־תבית פון די ערד א העלפט פון די אראבגענומענע תבואה.

פען וועגען דעם; מיט וואס פאר א וועג עס וועט געהן די ענטוויקלונג און ביי וועלכע בעדינגונגען זי וועט פארקומען.

ציעלענדיג זיך צו א נייער געזעלשאפטליכער ארדנונג געהט דערביי ארויס דער סאציאליזם פון דעם ביז איצטיגען ענטוויקלונגס־גאנג און פון די בעדינגונגען, וואס זענען דורך איהם געשאפען געווארען פאר דער ווייטערער ענטוויקלונג. דער *הײלער בעגעהר* אליין אהן דער גענויער בעטראכטונג פון די דאזיגע בעדינגונגען — דאס האלט דער סאציאליזם פאר אוננוצליך. דער *בעגעהר* מוז צוגעפאסט ווערען צו די היסטאריש עקזיסטירענדע ענטוויקלונגס־בעדינגונגען, ד. ה. דער ארבייטער־קלאס קען זיך שטעלען נור אזעלכע ציעלען, וואס די בעדינגונגען צו זייער פערווירקליכונג ווערען געשאפען דורך דער ענטוויקלונג גופא. אזעלכע בעגעהרען, וואס זענען געגען די טענדענצען פון דער ענטוויקלונג, קענען ניט מקוים ווערען און אין דעם ווייטערען פערלויף פון דעם פארשריט ווערען זיי פערווארפען אן א זייט.

דער מענש אויסער דער געזעלשאפט, דער איזאלירטער — זאגט ווייטער די סאציאליסטישע לעהרע — איז נור אן׳אבסטראקטע פארשטעלונג, וועלכע רעכענט זיך ניט מיט דער ווירקליכקייט. וואו מיר געפינען נור מענשען לעבען זיי אין געזעלשאפטען: אין הארדען, משפחות, שבטים, דארף־קהלות, מלוכות און א. וו. לעבען אין א געזעלשאפט איז אבער נור דאן מעגליך, ווען די איינצעלנע מענשען פאסען זיך צו איינע צו די אנדערע. פונדעסטוועגען בילדען זיך אויס אין יעדער געזעלשאפט, לויט נאך די בעזונדערע לעבענס־בעדינגונגען, געוויסע נארמען פאר די בעציהונגען פון די איינצעלנע מענשען צווישען זיך ווי אויך צו דער גאנצער געזעלשאפט: תקנות אהן וועלכע דאס צוזאמענלעבען וואלט אונמעגליך געווען. ניט אלע מאל נעהמען אן די דאזיגע נארמען די פארם פון פעסטע געזעצען און דינים. עס זענען פראנען א סך תקנות, וועלכע בעקומען קיין מאל ניט די קראפט פון א געזעץ און בלייבען שטענדיג א געבאט פון מאראל, דרך־ארץ, שטאט אדער אנשטענדיגקייט און זיי האבען א געוויסע ווירקונג אויף דעם סאציאלען לעבען. עס איז אויך ניט נויטיג, אז יעדער רעכטס־תקנה זאל אויסגעדריקט ווערען אין א בעשטימטען געשריבענעם רעכטס־פאראגראף. א חוץ דעם געשריבענעם רעכט געפינען מיר זעהר אפט דעם ניט געשריע־

בענעם געוועהנהייטס־רעכט, און מעהר אָדער וועניגער בעשטימטע רעכטס־מנהגים. יעדע מענשליכע געזעלשאַפט מוז זיך אָבער בע־שאַפען אַ געוויסע רעכטס אָרדנונג און זי פערלאַנגט און מוז פער־לאַנגען פון דעם יחיד, אַז ער זאָל די דאָזיגע רעכטס־אָרדנונג אַנ־ערקענען, אָהן דעם שטעהט בכלל אין סכנה דאָס געזעלשאַפטליכע צוזאַמענלעבען.

די דאָזיגע רעכט׳ס־אָרדנונג בייט זיך נאַטירליך לויט נאָך די עקאָנאָמישע עקזיסטענץ־בעדינגונגען פון דער געזעלשאַפט, נאָך דער אַרט, ווי זי געווינט איהרע לעבענס־מיטלען און לויט נאָך איהר אינערליכער אָרגאַניזציע (די צוטיילונג אויף קאַסטען, שטאַנדען אָדער קלאַסען). און דעריבער זעהען מיר, ווען מיר בעטראַכטען די געשיכטע פון דער מענשהייט, אַז די פערשידענאַרטיגסטע רעכטס־אָרדנונגען זענען איינע נאָך די אַנדערע אונטערגעגאַנגען, — אַנ׳אַנדער׳ס מאָל פריעדליך, ווען מיט דער פערענדערונג פון די געזעלשאַפטליכע לעבענס־בעדינגונגען האָבען זיך גלייכצייטיג אויך אומגעענדערט די רעכטס־פאָרמען, אַ סך אָפטער אָבער מיט גוואַלד, ווען די הערשענדע קלאַסען האָבען צוליעב זייערע עגאָאיסטישע אינטערעסען געסמאַרעט זיך ניט צו דערלאָזען, אַז די רעכטס־פאָרמען זאָלען צוגעפאַסט ווערען צו די אומגעענדערטע לעבענס־בעדינגונגען און האָבען דורכדעם אַרויסגערופען דעם ווידערשטאַנד פון די אונטערגעדריקטע קלאַסען.

אַזוי איז אויך דער היינטיגער קאַמפף פון דעם אַרבייטער־קלאַס געגען דעם קאַפּיטאַליזם און געגען די קלאַסען, וועלכע שטעהען פאַר זיין קיום, ניט מעהר ווי אַ קאַמפף פאַר אַ העכערער רעכטס־אָרדנונג, פאַר דער סאָציאַליסטישער רעגולירונג פון דעם סאָציאַלען צוזאַמענלעבען און צוזאַמענווירקען.

די סאָציאַלדעמאָקראַטיע שטעלט זיך בשום אופן ניט פאַר איהר אויפגאַבע אָבצושאַפען בכלל יעדערליי רעכטס־אָרדנונג, אויך וויל זי ניט אָבשאַפען דעם רעכטס־צוואַנג, ד. ה. די פאָרדערונג, אַז יעדערער איז מחויב צו פאָלגען און צו מקיים זיין געוויסע תקנות, וועלכע זענען נויטיג צוליעב דעם געמיינ־שאַפטליכען לעבען אין איין געזעלשאַפט. די סאָציאַלדעמאָ־

קראַטיע ווענדט זיך בלויז נאָר געגען דעם אינהאַלט פון דער היינטיגער רעכטס־אָרדנונג.

דאָס איז דער סאָציאַלדעמאָקראַטישער שטאַנדפונקט. די אַנאַרכיסטישע לעהרע געהט אַרויס פון אַ גאַנץ אַנדערער שטה. זי וויל ניט וויסען פון דער גאַנצער ביז איצטיגער ענטוויקלונג, זי לייקענט אָב, אַז ס'איז איבערהויפּט נויטיג אַ וועלכע ניט איז רעגולירונג פון דעם געזעלשאַפטליכען צוזאַמענלעבען. דער אַנאַרכיסטישער פּרינציפּ פּערהאַרפּט ניט בלויז די היינטיגע רעגולירונג פון דער געזעלשאַפט, נאָר בכלל יעדער אַרט רעגולירונג, וועלכע לעגט אַרויף אַ צוואַנג, אַ הכרח אויף דעם איינצעלנעם מענשען. דער אַנאַרכיזם ערקלערט, אַז יעדער הכרח, וועלכע די מענשען לעגען אַרויף איינע אויף די אַנדערע, אויך דער רעכטליכער צוואַנג, וועלכען די געזעלשאַפט לעגט אַרויף אויף איהרע איינצעלנע מיטגליעדער, האָט קיין שום גרונד ניט, ווייל ער שטערט דער ענטוויקלונג פון דער אינדיווידואַליטעט, בעגרענצט די איינענאַרטיגקייט פון דעם איינצעלנעם מענשען און גיט איהם אָב אין רשות פון אַן'אַנדערענס רצון; עס איז דערביי גאַנץ גלייך ווער דער אַנדערער איז: אַ פּערזאָן, אַ זעלבסט־הערשענדע אָדער דעמאָקראַטישע מלוכה אָדער די מעהרהייט פון אַ קאָמוניסטישער געזעלשאַפט. פון וואַנען דער צוואַנג זאָל ניט שטאַמען — מוז ער אָבגעשאַפט ווערען. דעריבער פאָדערט דער אַנאַרכיזם די איינפיהרונג פון אַזעלכע קאָמונען, וועלכע זאָלען ניט אַרויפלעגען קיין הכרח אויף דעם איינצעלנעם מיטגליעד, זאָלען איהם ניט בינדען דורך געזעצען און רעכטסנאָרמען.

אָבער ווי באַלד עס וועלען ניט עקזיסטירען קיינערליי פערפפליכטענדע תקנות — וועט עס דען ניט ברייננגען צו אַן'אַלגעמיינער אונאָרדנונג, צו אַ צושטאַנד פון אַ פאָלקאָמענעם ווילקיר, ווייל יעדערער וועט זיך פּרובען דורכפיהרען זיין רצון געגען דעם רצון פון די אַנדערע און אין דעם דאָזיגען קאַמפּף וועלען סוף כל סוף מנצח זיין די שטאַרקערע אינדיווידוען? די אַנאַרכיסטישע לעהרע לייקענט אָב, אַז די אָבשאַפונג פון דעם רעכטס צוואַנג וועט ברייננגען צו אַזעלכע רעזולטאַטען. פּונקט אַזוי ווי זי שפּריינט אַריבער די גאַנצע געשיכטליכע ערפאַהרונג און שטיצט זיך ניט

אויף די עקזיסטירענדע פאקטען פון דער ענטוויקלונג, נאר אויף דעם פון קאמפף אויסגעטראכטען העכסטען רעכט פון דער אינדיווידו-אליטעט, אויך אזוי וויל זי אויף א האר ניט רעכענען זיך מיט דעם קאמפף פון די פערשידענע אינטערעסען, וועלכער שפיעלט זיך אב אין דער מענשליכער וועלט צווישען גרופען איינצעלנע פער-זאנען און זי גלויבט אין דער עקזיסטענץ פון אן איבעריגער נאטיר-ליכער הארמאניע. פונקט ווי אין די מחנות און סדרעם פון חית הערשט א נאטירליכע ארדנונג און הארמאניע, אזוי וואלט אויך אין דער מענשליכער געזעלשאפט — ווי עס רעכענט די אנארכיס-טישע טהעאריע — אלץ אבגעלאפען הארמאניש, ווי באלד נאר מען וואלט פטור ווערען פון דער געזעצגעבעריי, מיט וועלכער מען פערנעהמט זיך שוין טויזענדער יאהרען, און מען וואלט ניט שטערען די קרעפטען פון דעם געזעלשאפטליכען לעבען פריי צו ענטוויקלען זיך. פאר דעם אנארכיזם גילט די הארמאניע ווי א מין נאטירליכער געזעץ און דעריבער געפינט ער, אז זי שפיעלט זיך אב אומעטום אין דעם לעבען פון די פעלקער, צום אונטערשיעד פון די דארוויניסטישע סאציאל-טהעארעטיקער, וועלכע בויען די גאנצע סאציאלע ענטוויקלונג אויף דעם קאמפף פאר'ן לעבען. דער פרינציפ פון דער הארמאניע ליעגט אויך אין דעם יסוד פון דעם קאפיטאליסטישען געזעלשאפט'ס לעבען. די פראדוקציאן ווי די בעדינגונגען פון דעם אויסטויש און פערקעהר וואלטען אונפערמיידליך געבראכט, — ווי עס רעכענען די הויפט טהעארעטיקער פון דעם אנארכיזם, — צו א נאטירליכער ארדנונג, ווי באלד נאר עס וואלטען געפאלען די עקזיסטירענדע געזעצען, וועלכע אונטערדריקען די מעהרהייט פון דער געזעלשאפט לטובת פון דעם פריווילעגירטען מיעוט. אזוי זאגט, צ. ב. פיער יאזעף פרודאן, וועלכער איז צוגלייך מיט מאקס שטירנער דער אייגענטליכער בעגרינדער פון אנארכיזם, אין זיין „רעליגיע פון א רעוואלוציאנער".

„אזוי ווי די טהעטיגקייט־ספערע פון יעדער בירגער ווערט בעשטימט דורך דער נאטירליכער טיילונג פון דער ארבייט און דורך דעם מקור פון פרנסה, וואס יעדערער קלייבט זיך אויס, אזוי ווי די סאציאלע פונקציעס שטעהען צווישען זיך אין אזא פערבינ-דונג, אז זיי ברייננען מיט א הארמאנישע ווירקונג, דעריבער ווערט בעשאפען די ארדנונג פון דער פרייער טהעטיגקייט פון אלע מענ-

שֶׁען, נִיטאָ קֵיין רעֶגִירוּנג. ווען ס'לעֶגט אויף מִיר אַרויף אַ האַנד, כדי אִיבּעֶר מִיר צוּ רעֶגִירעֶן, — אִיז אַנ'אוּזוּרפּאַטאָר און אַ טִיראַן. אִיךְ עֶרקלעֶר אִיהם פאַר מַיין שׂוֹנא".

און די דאָזִיגעֶ מֵיינוּנג פוּן פּרוּדאָן, אַז דעֶר עֶקאָנאָמִישעֶר מעֶכאַנִיזם בּרֵיינגט פוּן זִיךְ אַליין, אָהן יעֶדוועֶדעֶר רעֶגִירעֶרַיי, צוּ צוּ אַ האַרמאָנִישעֶר אָרדנוּנג, גִילט נִיט נוּר פאַר דעֶר צוּקוּנפט, זִי גִילט אויךְ שוֹין פאַר דעֶר אִיצטִיגעֶר קאַפִּיטאַ־לִיסטִישעֶר סחורה־פּראָדוּקציאָן. דעֶרצוּ אִיז נוּר נויטִיג, אַז דעֶם אָרט פוּן דעֶר פּאָלִיטִישעֶר מאַכט זאָל פעֶרנעֶהמעֶן די פרַייעֶ עֶנטוויקלוּנג פוּן די עֶקאָנאָמִישעֶ קרעֶפטעֶן. ווִי עֶס אִיז בּעֶקאַנט, האָט זִיךְ טאַקִי פּרוּדאָן שוֹין אִין 1849־טעֶן יאָהר געֶ־כאַפּט אויפשטעֶלעֶן די „נאַטִירלִיכעֶ האַרמאָנִיעֶ פוּן דעֶם סאָציאַלעֶן פעֶרקעֶהר", גרִינדעֶנדִיג אִין פּאַרִיז אַ טויש־בּאַנק, וואו יעֶדעֶר לִיפעֶ־ראַנט בּעֶקוּמט פאַר זַיינעֶ צוּגעֶשטעֶלטעֶ סחורות אַ צעֶטעֶל, וועֶלכעֶ עֶר קעֶן אויסבַּייטעֶן בַּיי דעֶר בּאַנק אויף אַנדעֶרעֶ פּראָדוּקטעֶן. עֶס האָט זִיךְ אָבּעֶר אַרויסגעֶוויזעֶן, אַז דעֶר בּאַנק־פּראָיעֶקט, דוּרךְ וועֶל־כעֶן פּרוּדאָן האָט געֶוועֶלט, ווִי עֶר האָט זִיךְ אויסגעֶדרִיקט, בּעֶזַיי־טִיגעֶן „בִּיסלעֶכווַייז די גאַנצעֶ רעֶגִירוּנגס־מאַשִׁין", אִיז געֶוועֶן אַזוֹי ווענִיג לעֶבּעֶנס פעֶהִיג אַז מעֶן האָט אִיהם גאָר נִיט געֶקעֶנט ווִי געֶהעֶרִיג דוּרכפִיהרעֶן אִין לעֶבּעֶן און בּאַלד נאָכדעֶם ווִי פּרוּדאָן אִיז צוּלִיעֶב אַ פּאָלִיטִישעֶן פעֶרבּרעֶכעֶן אַנטלאָפעֶן אִין שווייץ, אִיז די בּאַנק אִין גאַנצעֶן אוּנטעֶרגעֶגאַנגעֶן.

נאָר די אַנאַרכִיסטִישעֶ טהעֶאָרעֶטִיקעֶר ווִילעֶן זִיךְ פוּנדעֶסט־וועֶגעֶן אויךְ נִיט אִינגאַנצעֶן פעֶרלאָזעֶן אויף דעֶר נאַטִירלִיכעֶר האַרמאָנִיעֶ. זַיי האַלטעֶן אויךְ פאַר נויטִיג אַ געֶווִיסעֶ בּעֶגרעֶנצטעֶ רעֶגוּלִירוּנג, אָבּעֶר זִי טאָר נִיט שטאַמעֶן פוּן אַזעֶלכעֶ רעֶכטס־נאָרמעֶן, וואָס ווערעֶן אויסגעֶאַרבּייט דוּרךְ דעֶר גאַנצעֶר געֶזעֶל־שאַפט; די רעֶגוּלִירוּנג מוּז אויפגעֶשטעֶלט ווערעֶן דוּרךְ דעֶם פרַייעֶן אָבּמאַךְ צווִישעֶן אֵיינצעֶלנעֶ מעֶנשעֶן. דוּרךְ אַ הִינטעֶר־טִיר פִיהרט אויף אַזאַ אוֹפן דעֶר אַנאַרכִיזם צוּרִיק אַרַיין אִין דעֶם געֶזעֶלשאַפטלִיכעֶן לעֶבּעֶן די נאָר וואָס פעֶרוואָרפעֶנעֶ רעֶגוּלִירוּנג און עֶר דִיסקרעֶדִיטִירט נאָךְ דעֶרמִיט אַ חוּץ דעֶם די פוּן אֵייבִּיג אָן בּעֶ־שטִימטעֶ נאַטִירלִיכעֶ האַרמאָנִיעֶ. אויבּ ס'אִיז רִיכטִיג, אַז ווִי נאָר די געֶזעֶצעֶן וועֶלעֶן פאַלעֶן, וועט דאָס געֶמֵיינשאַפטלִיכעֶ צוּזאַמעֶנ־

לעֶבעֶן פון זיך אַלייַן אונפעֶרמייַדליך ברייַנגעֶן צו אַ האַרמאָניעֶ, דאַן איז דאָך לכל הפּחות איבעֶריג צו ספאַרעֶן זיך אויפשטעֶלעֶן די דאָזיגעֶ האַרמאָניעֶ און נאָך אויסעֶרדעֶם דורך אָבמאַכונגעֶן. אָדעֶר די אָבמאַכונגעֶן שטימעֶן מיט דעֶר נאַטירליכעֶר האַרמאָניעֶ, דאַמאָלסט קעֶן מעֶן דאָך לחלוטין אויסקומעֶן אָהן זיי, ווייַל וואָס עֶס ווערט פון זיך אַלייַן פּעֶרווירקליכט מיט אַ נאַטירליכעֶר נאָטוועֶנדיגקייַט, דאָס דאַרף מעֶן דאָך ניט רעֶגולירעֶן דורך קאָנטראַקטעֶן. אויב אָבעֶר די דאָזיגעֶ קאָנטראַקטעֶן דאַרפעֶן פעֶסטשטעֶלעֶן אַזעֶלכעֶ נאָרמעֶן, צו וועֶלכעֶ די פרייעֶ בעֶציהונגעֶן צווישעֶן די געֶזעֶלשאַפטס-מיטגליעֶדעֶר וואָלטעֶן ניט געֶבראַכט פון זיך אַלייַן, דאַן הייַסט עֶס צוגעֶבעֶן אַנ'אַנדעֶר געֶשטאַלט דעֶר נאַטירליכעֶר האַרמאָניעֶ און אונזיניגעֶרהייַט אַרייַנמישעֶן זיך אין איהר.

וואָס זאָל מעֶן טהאָן ווען ווער ניט איז וויל ניט מקיים זייַן דעם געֶשלאָסעֶנעֶם אָבמאַך? זאָל מעֶן איהם צווינגעֶן צו האַלטעֶן וואָרט, ד. ה. זאָל דעֶר קהל דורך צוואַנגס-מיטלעֶן קעֶנעֶן נויטעֶן דעם יחיד צו עֶרפילעֶן די התחייבות, וואָס עֶר האָט אויף זיך געֶנומעֶן? איינִיגעֶ אַנאַרכיסטעֶן לייַקעֶנעֶן אָב דאָס דאָזיגעֶ רעֶכט פון דעם קהל, ווייַל זיי פיהלעֶן אַז זיי פיהרעֶן דעֶרמיט צוריק אַרייַן דעם רעֶכטס-צוואַנג, געֶגעֶן וועֶלכעֶן זיי האָבעֶן אַרויס-געֶשטעֶלט זייעֶרעֶ טענות. ווייַל אויב מעֶן זאָל געֶבעֶן דעֶר אַנאַרכיסטישעֶר גרופּעֶ אָדעֶר דעֶר עֶקאָנאָמישעֶר קאָמונעֶ אַזאַ מין מאַכט איבעֶר איהרעֶ איינצעֶלנעֶ מיטגליעֶדעֶר, דאַמאָלסט וועֶט דעֶר גאַנצעֶר אונטעֶרשיעד צווישעֶן דעם הייַנט און דעֶר צוקונפט בעֶשטעֶהעֶן נאָר אין דעם, וואָס איצטעֶר פיהרט דורך דעם צוואַנג די מלוכה אַלס אַ גאַנצעֶ אָרגאַניזאַציעֶ דורך איהרעֶ אָרגאַנעֶן — אין דעֶר אַנאַרכיסטישעֶר אָרדנונג וועֶט איהם דורכפיהרעֶן די קאָמונעֶ.

זאָל מעֶן אָבעֶר, צוריק געֶרעֶדט, יעֶדעֶר מיטגליעֶד פרייַ איבעֶרלאָזעֶן צו טהאָן ווי עֶר וויל: צו עֶרפילעֶן זייַנעֶ התחייבות אָדעֶר ניט, דאַמאָלסט האָט דאָך אָבעֶר די גאַנצעֶ סיסטעֶם פון אָב-מאַכונגעֶן קייַן שום צוועֶק ניט. דאָס האָבעֶן טאַקעֶ אויך פעֶרשטאַנעֶן אַנדעֶרעֶ אַנאַרכיסטעֶן און זיי האָבעֶן דעֶרפון געֶדרונגעֶן, אַז אויב ווער ניט איז וועֶט ניט מקיים זייַן זייַן אָבמאַך אָדעֶר עֶר

וועט זיך וועלען אַרויסדרעהען פון דער אַרבייט, וועלכע זיין קאָמונע האָט געפונען פאַר נויטיג פעסטצושטעלען, וועט מען איהם איינפאַך אויסשליסען פון דער קאָמונע. אַזוי זאָגט טאַקע, צ. ב. קראַפּאָטקין, אַז אויב אַ מיטגליעד וועט שטעלען אין סכנה דעם אונטערנעהמען פון זיין גרופּע דורך זיין ווידערשטאַנד אָדער פוילקייט, וועלען איהם זיינע חברים פשוט ערקלערען:

„מיין ליעבער פריינד, מיר וואָלטען גערן געוואָלט אַרבייטען מיט דיר צוזאַמען, אָבער אַזוי ווי דו קומסט ניט אָפט צו דער אַרבייט אָדער דו טהוסט דיין זאַך זעהר נאַכלעסיג, מוזען מיר זיך שיידען. זוך זיך דיר אַנדערע חברים וועלכע וועלען זיך קענען צופּאַסען צו דיין אָבגעלאָזענקייט און פוילקייט".

דער צוואַנג, דורך וועלכען די פרייע אַנאַרכיסטישע גרופּען וועלען, נאָך קראַפּאָטקינס מיינונג, ווירקען אין דער צוקונפט אויף זייערע מיטגליעדער איז בעצם גאָר ניט פערשיעדען פון דעם צוואַנג, דורך וועלכען עס ווירקט אין דער היינטיגער געזעלשאַפט דער איינצעלנער אונטערנעהמער אויף זיינע אַרבייטער. אויך דער היינטיגער קאַפּיטאַליסט איז זיך נוהג צו זאָגען צו זיין שכירות-שקלאַף, וועלכער האָרעוועט פאַר איהם צו וועניג: דו טהוסט מיר וועניג וואָס אויף, דו מאַכסט דיין אַרבייט צו נאַכלעסיג, מיר מוזען זיך שיידען; זוך זיך דו אַנ'אַנדער אָרט.

און ווייטער. וואָס טהוט מען ווען עס פערפּיהרט זיך אַ סכסוך צווישען די פערשיעדענע פרייע גרופּען, צ. ב. וועגען דער בענוצונג פון די טייכען אויף צו בעוועסערען די פעלדער? האָבען דאַן די אַנדערע גרופּען דאָס רעכט אַריינצומישען זיך אין שטרייט אָדער מען דאַרף איבערלאָזען די פעראינטערעסירטע צדדים, אַז זיי זאָלען מיט זייערע אייגענע כחות ברייננגען דעם קאַמפּף צו אַ סוף, ד. ה. זאָל מען דעם שטאַרקערען ערלויבען, אַז ער זאָל צווינגען דעם שוואַכען צו ערפילען זיין רצון? דערויף וויסען די טהעאָרעטיקער פון דעם אַנאַרכיזם נאָר איין תירוץ: „דאָס וועט זיך סוף כל סוף פון זיך אַליין רעגולירען".

דער גרונד-פעהלער פון דער אַנאַרכיסטישער לעהרע בעשטעהט אין דעם, וואָס זי געהט אַרויס דורכאויס נור פון סוביעקטיווע בעגעהרען און רעכענט זיך ניט וואָס אַ האָר איז וועלכע מיט די טענדענצען פון דער געזעלשאַפטליכער ענטוויקלונג. די אַנאַר-

כִּיסטִישֶׁע טהעאָרעֶטִיקעֶר ווַיזעֶן אויף דעֶר נאַטִירלִיכעֶר האַרמאָניע, וואָס העֶרשט אִין דִי געֶמיינשאַפטעֶן פון חיות. זיי רעֶכעֶנעֶן, אפנים, אַז דִי דאָזִיגעֶ געֶמיינשאַפטעֶן קומעֶן אויס גאָר אָהן יעֶדעֶרלַיי צוואַנג. אִין דעֶר אמת׳ן אִיז דִי מעשה גאָר נִיט אַזוי. וואו מִיר טרעֶפעֶן חיות, וואָס לעֶבעֶן צוזאַמעֶן אִין סטאַדעֶס, מחנות א. ז. וו., צ. ב. דִי בִּיענעֶן, מוראַשקעֶס, בִּיבעֶרן, אַנדעֶרעֶ אַרטעֶן פון אַפעֶן א. ז. וו., דאָרטעֶן זעֶהעֶן מִיר, אַז דעֶר אֵיינצעֶלנעֶר אִינדִיווִידואום מוז פאָלגעֶן דִי געֶמיינשאַפט, אויב עֶר ווִיל נִיט, אַז מעֶן זאָל אִיהם אַרויסוואַרפעֶן אָדעֶר טויטעֶן. בּעֶקאַנט זעֶנעֶן דִי געֶפעֶכטעֶן פון דִי בִּיענעֶן; און עֶס דעֶרגעֶהט צו אַ ווִילדעֶן קאַמפּף, ווען צווִישעֶן צוויי אַזעֶלכעֶ געֶמיינשאַפטעֶן קומט פאָר אַ צוזאַמעֶנשטויס און זיי פרופעֶן זִיך אָבּנעֶהמעֶן אֵיינעֶ בּיי דעֶר אַנדעֶרעֶר דעֶם וואָהנונגס־אָרט אָדעֶר דִי שפּייז.

אויסעֶרדעֶם אִיז אָבּעֶר דאָס לעֶבּעֶן פון דִי חיות בּכלל נִיט אַלעֶ מאָל אַ ראיה פאַר דעֶם לעֶבּעֶן פון דִי מעֶנשלִיכעֶ געֶזעֶלשאַפטעֶן. דִי געֶמיינשאַפטעֶן פון חיות לעֶבּעֶן פון דעֶם שפּייז, וועֶלכעֶן זיי געֶפִינעֶן פאַרטִיגעֶרהייט אִין דעֶר נאַטור; דעֶר עֶנטווִיקלונג׳ס־גאַנג פון דעֶר מעֶנשהייט בּעֶשטעֶהט אָבּעֶר אִין דעֶם, וואָס זִי בּעֶפרייט זִיך וואָס ווייטעֶר אַלץ מעֶהר פון דִי אֵיינפאַכעֶ נאַטורבּעֶדִינגונגעֶן, דורך דעֶם וואָס זִי בּעֶשאַפט פאַר זִיך דורך אִיהר פּראָדוקציאָנס־טהעֶטִיגקייט דִי נויטִיגעֶ מִיטלעֶן צום לעֶבּעֶן. אָבּעֶר כּדי גובר צו זיין דִי פריהעֶרדִיגעֶ אָבּהעֶנגִיגקייט פון דעֶר נאַטור — צולִיעֶבּ דעֶם אִיז נויטִיג געֶוועֶן דִי געֶמיינשאַפטלִיכעֶ אַרבּייט פון דִי מעֶנשלִיכעֶ קרעֶפטעֶן; און דעֶרִיבּעֶר זעֶנעֶן אַלץ אִין גרעֶסעֶרעֶר מאָס אַרויסגעֶטראָטעֶן אַנשטאָט דִי פריהעֶרדִיגעֶ לעֶבּעֶנס־בּעֶדִינגונגעֶן קִינסטלִיכעֶ סאָציאַלעֶ עֶקזִיסטעֶנץ־בּעֶדִינגונגעֶן, צו וועֶלכעֶ עֶס בּריינגט מִיט דִי געֶזעֶלשאַפטלִיכעֶ אַרבּייט אויף צו געֶווִינעֶן דִי מִיטלעֶן צום לעֶבּעֶן. רעֶכעֶנעֶן זִיך מִיט דִי דאָזִיגעֶ סאָציאַלעֶ בּעֶדִינגונגעֶן — דאָס אִיז געֶוואָרעֶן אַ צווִינגעֶנדעֶר געֶבּאָט פאַר דִי מעֶנשלִיכעֶ געֶזעֶלשאַפטעֶן, ווען נִיט וואָלטעֶן זיי צורִיק אַרונטעֶרגעֶפאַלעֶן פון דעֶר עֶקאָנאָמִישעֶר מדרגה, צו וועֶלכעֶר זיי האָבּעֶן דעֶרגרייכט. אָבּעֶר וואָס גרעֶסעֶר ס׳אִיז אויסגעֶוואַקסעֶן דִי פּראָדוקציאָנס־טהעֶטִיגקייט, וואָס מעֶהר ס׳אִיז פעֶרוויקעֶלט געֶוואָרעֶן דעֶר מעֶכאַנִיזם פון דעֶר פּראָדוקציאָן, אַלץ גרעֶסעֶר זעֶנעֶן געֶוואָרעֶן

צו גלײַכער צײַט די מענשליכע געזעלשאַפטען און אַלץ נויטיגער איז געװאָרען צו רעגולירען דורך געװיסע געזעצען די געגענזײַטיגע בעציהונגען צװישען זײַערע מיטגלידער. פון די קלײנע משפחות, שבטים, װאָס זײַערע מיטגליעדער האָבען אַנערקענט געװיסע רעכטליכע התחיבות נור בנוגע צו זײַערע אײגענע חברים פון דער זעלבער משפחה אָדער שבט אָבער ניט בנוגע צו די מיטגליעדער פון פרעמדע משפחות, זענען אױסגעװאַקסען אומות, פערבאַנדען פון שבטים, מלוכות און פֿעלקער און לסוף די הײַנטיגע גרױסע מלוכות. אין װאָס מעהר עס זענען אױסגעװאַקסען די דאָזיגע מענשליכע געזעלשאַפטען, אַלץ מעהר האָט געמוזט רעגולירט װערען דורך בעשטימטע רעכטליכע נאָרמען דאָס צוזאַמענלעבען פון די גרױסע מענשען-מאַסען, װאָס זענען אין זײַ פעראײניגט. בײַ הײַנטיגען טאָג בעפרידיגט שױן ניט די רעכט-ליכע רעגולירונג פון דעם געמײנשאַפטליכען לעבען אין דער מלוכה גופא די בעדערפֿנישען פון דעם עקאָנאָמישען מעכאַניזם. איבער די גרענעצען פון דער מלוכה מוזען איצטער געשאַפען װערען נײַע רעכטליכע נאָרמען פאַר דעם אינטערנאַציאָנאַלען פערקעהר. עס קומט אױף אַ נײעס רעכט, דאָס פעלקער-רעכט, װי מען רופט איהם.

דאָס איז די װירקליכע ענטװיקלונג. דער רעזולטאַט איז — װען מיר זאָלען געברױכען אַ יוריסטישען אױסדרוק — די אַלץ ברײטערע פערשפרײטונג פון דער „רעכטס-ספערע‟ און דעם „רעכטס-צװאַנג״, צו גלײַכער צײַט אָבער אױך פון דעם רעכטליכען שוץ און דער רעכטליכער זיכערהײט.

פון גרױס התמהה צום קאַמפף געגען דעם רעכטס-צװאַנג פון דער מלוכה פערגעסט די אַנאַרכיסטישע לעהרע אױף דעם פאַקט, אַז ניט נאָר די רעכטליכע צװאַנגס-געבאָטען אַלײן בעגרענצען די פרײַהײט פון דעם יחיד, נאָר אױך ניט װעניגער די צװאַנגס-געבאָטען פון דעם מנהג און דרך ארץ. אָפט װײַזט זיך אפילו אַרױס דער דאָזיגער צװאַנג פון דעם אַנערקענטען מנהג אַ סך טיראַנישער װי דער צװאַנג פון דעם געשריבענעם רעכט. און דער צװאַנג פון דעם מנהג װעט דורך דער בעזײַטיגונג פון דער מלוכה אױף אַ האָר ניט אָבגעשאַפט װערען; ער װערט אױך ניט שװאַכער, נאָר שטאַרקער. עס זענען דאָ אַזעלכע בײַשפּיעלען, אַז װאָס

פריהער איז געווען רעכטס־צוואַנג, איז היינט געוואָרען אַ מאָראַלישער צוואַנג. און אויף ווי וויים עס איז פאָרצוזעהען, קען מען רעכענען, אַז אַ סך נאָרמען, וואָס גילטען היינט אַלס מלוכה־צוואַנג וועלען אַרויס־רעטען אין דער צוקינפטיגער געזעלשאַפט אַלס אַ צוואַנג פון מאָראַל און דיסציפּלין, אַלס אַ צוואַנג פון דער עפענטליכער מיינונג און וועלען האַלטען דעם איינצעלנעם מענשען אין געוויסע גרעניצען פונקט אַזוי, ווי איצטער טהוען דאָס די געזעצען פון דער מלוכה.

די אַנאַרכיסטישע טהעאָריעס איגנאָרירען אַלע דיזע פאַקטען פון דער ענטוויקלונג. ביי זייערע בעטראַכטונגען געהען זיי אַרויס ניט פון דעם היסטאָרישען ענטוויקעלטען און דעם עקזיסטירענדען צושטאַנד, ניט פון דעם מענשען, אַלס אַ געזעלשאַפטליכע בעשעפעניש, נאָר פון דעם איינצעלנעם אינדיווידואום. דעריבער פערשטעהען ניט אַ סך פון זייערע טהעאָרעטיקער, וואָס עס בעגרייפט יעדער איצטיגער אינדוסטריעלער אַרבייטער: אַז די גרויס־אינדוסטריע טרייבט צו דער קאָנצענטראַציע פון די בעטריעבען, צו דער צוזאַמענווירקונג פון אַ סך מענשען אין גרויסע אַרבייטס־ווערקשטאַטען און צו דער אונטעראָרדנונג פון יעדער איינצעלנעם אונטער דעם גאַנצען עקאָנאָמישען מעכאַניזם, אַז מען קען ניט איבערלאָזען דעם איינצעלנעם אינדיווידואום צו טהאָן אין דיזען מעכאַניזם וואָס ער וויל און וואָס איהם געפעלט. דער אַנאַרכיזם פאַנטאַזירט נאָך אַלץ וועגען דער אינדיווידועלער קליין־פּראָדוקציאָן, וועגען דער זאָגענאַנטער „זעלבסשטענדיגער אַרבייט“. דערמיט ערקלערט זיך, פאַר וואָס דער אַנאַרכיזם, כאָטש אפילו ער ווענדעט זיך איצטער דער עיקר צו די אַרבייטער, געפינט ער דאָך זעהר אַ קליינעם אָבקלאַנג און זעהר וועניג סימפּאַטיע פאַר זיינע פּלענער צווישען די אַרבייטער, וואָס זענען בעשעפטיגט אין דער גרויסאינדוסטריע. ניט פון די געדאַנקען און די געפיהלען פון דעם אַרבייטער שטאַמט דער אַנאַרכיזם. דער אַנאַרכיזם דאָס איז די טהעאָריע פון די ראַדיקאַל־בורזשואַזע ליטעראַטען און אינטעליגענטען, וועלכע געהערען ניט צו קיין בעשטימטען קלאַס און אין זייער אָהנמעכטיגען ווידערשטאַנד געגען די רעכטליכע קעטען פון דער בורזשואַזער געזעלשאַפט, וואָס דריקען זיי פון אַלע זייטען, ווערען זיי ערביטערט געגען דער מלוכה. און אין די דאָזיגע קרייזען, צווישען די ליטעראַטען, וואָס ראַנגלען זיך פאַר די מיטלען צום לעבען, צווישען די, וואָס פערנעהמען זיך

מיט ליבעראלע פראפעסיעס און זענען אבגעריסען פון יעדער קלאס, צווישען די קליינע קונסט האנדווערקער, וואס שלאגען זיך קים דורך מיט זייער חיונה — צווישען זיי אלע געפינט דער אנארכיזם זיינע סאמע איבערצייגטע אנהענגער".

כדי צו בעגרייפען אז דער אנארכיזם שטאמט פון די ראדיקאל-בורזשואזע אנזיכטען, איז גענוג נאר צו ווארפען א בליק אויף זיין ערשטער אויפקומונג און אויף די שריפטען פון זיינע ערשטע צוויי בעדייטענסטע טהעארעטיקער: פרודאן און מאקס שטירנער (פסעוודאנים פון קאספער שמידט). די לעהרע פון דעם לעצטען טהעארעטיקער איז בלויז א פילאזאפישע ענטוויקלונג פון דער ראדיקאל-ליבעראלער מאנטשעסטער-טהעאריע, אז די מלוכה דארף זיך מעגליכסט ווייניגער אריינמישען אין סאציאלען לעבען, ווייל דאס צוזאמענווירקען פון די פרייע קרעפטען ברייננגט פון זיך אליין צו א הארמאניע. דער אונטערשיעד בעשטעהט בלויז אין דעם, וואס די ליבעראלע טהעארעטיקער פון דער מאנטשעסטער-שולע האבען פונדעסטוועגען געוואלט איבערלאזען די מאכט פון דער מלוכה פאר געוויסע פאלען, צ. ב. אויף צו שיצען דעם אייגענטום. שטירנער, פערקעהרט, לייקענט אב יעדערליי מאכט פון דער מלוכה. אין איבעריגען שטעקט שטירנער ביז'ן האלז אין בורזשואזע אנזיכטען. ער אנערקענט דעם בורזשואזען אייגענטום — אויך אויף די פראדוקציאנס מיטלען — און די איצטיגע שכירות-סיסטעם. ער פאדערט נאר, אז די רעכטליכע קעטען זאלען פאלען, כדי יעדערער זאל קענען פריי ענטוויקלען זיינע קרעפטען.

„דעריבער זענען מיר ביידע, איך און די מלוכה, „שונאים" — זאגט ער אין זיין שריפט „דער איינציגער און זיין אייגענטום". — מיר, דעם עגאאיסט, ארט גאר ניט פאר דעם וואוילשטאנד פון דער דאזיגער מענשליכער געזעלשאפט, איך ביין איהר גארנישט מקרב, און בענוץ זי נאר; כדי אבער איך זאל זי קענען פאלשטענדיג בענוצען מאך איך זי פאר מיין אייגענטום, פ'ר מיין אייגענע בעשעפעניש, ד. ה. איך פערניכטע זי און בעשאף אויף איהר ארט דעם פעראיין פון עגאאיסטען".

אויך אזוי שטעקט פרודאן איינגאנצען אין די ליבעראלע עקאנאמישע אנזיכטען פון זיין צייט. אלע זיינע כללים געהט ער-

אַרויס פון די פערהעלטניסען פון דער קליין סחורה־פּראָדוקציאָן. ער נעהמט זיי אָן אָהן שום טענות און מענות פאַר נאָרמאַלע. נאָך זיינע בעגריפען איז דעריבער גאַר איבעריג צוערשט צו פערבייטען דאָס איצטיגע קאַפּיטאַליסטישע עקאָנאָמישע סיסטעם דורך אַנ׳אַנדערער: זיין אַנאַרכיסטישע געזעלשאַפט קען איפ־געבויט ווערען דירעקט אויף דעם עקאָנאָמישען יסוד פון דער גע־זעלשאַפט, וועלכע פּרודאָן האָט פאַר זיך געזעהען אין פראַנקרייך אין מיטען פון פאָריגען יאָהר הונדערט. עס איז נור נויטיג פטור צו ווערען פון דעם [עקזיסטירענדען רעכטסצוואַנג. פּרודאָן וויל אויך בשום אופן ניט אָבשאַפען דעם אייגענטום אויף די פּראָדוקציאָנס־מיטלען: ער טרעט נור אַרויס געגען דעם אייגענטום אויף ערד. דעם קאַפּיטאַל, וואָס ליעגט אין ווערקשטאַטען און פאַבריקען לויבט ער פערקעהרט אין טאָג. אָט וואָס מיר לייענען אין זיין שריפט „אונטערוכונגען וועגען דעם אייגענטום און גניבה": „דער איצטיגער אייגענטום, וועלכער בערוהט, דאַכט זיך, אויף אַ צווייענדיגען אַבסאָלוטיזם געגען יעדער יושר, געגען יעדער זין און פערשטאַנד, קען בעטראַכט ווערען אַלס אַ טריאומף פון דער פרייהייט".

נאָך אַ סך וועניגער פאַלט איין פּרודאָן׳ען צו פערלאַנגען די אָבשאַפונג פון דער היינטיגער שכירות־סיסטעם. אמת, ער רעכענט אַז פאַר געוויסע פאַכען, צ. ב. פאַר דעם בעטריעב פון דעם אייזענבאַהן־און שיף־פערקעהר זענען מעהר פּאַסיג אַסאָציאַציעס (אַרבייטער־געזעלשאַפטען); אָבער אויף וויפיעל די בעזונדערע בעדערפנישען פון דער פּראָדוקציאָן און דעם געברויך פאָדערען ניט די איינפיהרונג פון אַרבייטער־געזעלשאַפטען, דאַרף בלייבען לעבען דער קליין־בעטריעב, ווייל, ווי פּרודאָן רעכענט, איז דעם פּובליקום בעסער געפעלען „צו האָבען צו טהאָן מיט איינצעלנע אונטערנעהמער איידער מיט אַ קאָמפּאַניע". „לאָמיר אָרגאַניזירען — רופט ער אויס — דאָס רעכט און איבערלאָזען דעם קליינעם קרעמער און דעם האַנדווערקער די פרייהייט צו טהאָן ווי זיי געפעלט".

וויבאַלד פּרודאָן איז געשטאַנען אויף אַ שטאַנדפּונקט איז שוין קיין וואונדער ניט, וואָס ער איז בעזאָרגט וועגען דעם קיום פון דעם מיטעלען קלאַס און ער פערוואַרפט דעם קלאַססען־קאַמפף ווי אויך די שטרייקען. און ווען בעת דער פראַנצויזישער רעוואָלוציע פון 1848 טען יאָהר האָבען זיך פערשאַרפט די קלאַססען־געגענזעצען

צווישען די אַרבייטער און דער בורזשואַזיע האָט פּרודאָן געפּרעדיגט דעם שלום צווישען די קלאַסען און האָט געשריבען צו זיינע וועהלער:

„די סאָציאַלע פראַגע איז געשטעלט געוואָרען. איהר וועט איהר ניט אויסמיידען. כדי זי צו פערענטפערען, זענען נויטיג מענשען, וואָס צוזאַמען מיט די ראַדיקאַלסטע אַמביציען לעבט אין זיי אויך דער קאָנסערוואַטיווסטער גייסט. אַרבייטער, שטרעקט אויס די האַנד צו אייערע בעל-הבתים און איהר, אַרבייטגעבער, שטויסט ניט אָב פון זיך די מיטווירקונג פון יענע, וועלכע זענען געווען אייערע שכירות-מענשען".

און וואָס איז שייך צו שטרייקען און אַרבייטער פעראיינען, שרייבט פּרודאָן אין זיין שריפט „דאָס סיסטעם פון די עקאָנאָמישע ווידערשפּרעכען":

דער שטרייק פון די אַרבייטער איז אונלעגאַל; און וועגען דעם גיט אונז צו וויסען ניט נור דאָס שטראָף-געזעצבוך, נאָר אויך די עקאָנאָמישע סיסטעם, די נויטיגקייט פון דער עקזיסטירענדער אָרדנונג.

און אין אַ צווייטען אָרט זאָגט ער:

„אַז יעדער איינצעלנער אַרבייטער זאָל זיין אַ בעל-הבית איבער זיין פּערזאָן און זיינע הענד, דאָס קען מען ליידען, אָבער אַז די אַרבייטער זאָלען האָבען די חוצפה צו דריקען מיט געוואַלד דעם מאָנאָפּאָל דורך זייערע פעראיינען — דאָס קען די געזעצשאַפט ניט צולאָזען".

עס איז פאַר יעדערען קלאָר, אַז מיט די דאָזיגע ווערטער פּרודאָנס רעדט דער גייסט פון דעם קליינעם בורזשואַ.

אַזעלכע בורזשואַזע אַנשאַויונגען קענען, פערשטעהט זיך, ניט האָבען קיין גרויסען חן אין די אויגען פון די אַרבייטער, וואָס האָבען צו טהאָן מיט דעם היינטיגען עקאָנאָמישען מעכאַניזם. די שפּעטערע אַנאַרכיסטישע טהעאָרעטיקער האָבען דעריבער, כדי צו געווינען די אַרבייטער פאַר דעם אַנאַרכיזם, געמוזט אָבפאַרבען איהם מיט אַ מעהר אָדער ווייניגער שטאַרקערען קאָמוניסטישען קאָלער. אַזוי איז אויפגעקומען דער זאָגענאַנטער קאָמוניסטישער אַנאַרכיזם: אַ פילפאַרביגער מישמאַש פון אונפעראיינבאַרע היפּוכים און געגענזאַצען. פאַר דעם אייגענטליכען ערפינדער פון דעם דאָזיגען מישמאַש, וואָס האָט קיין שום ממשות ניט, קען מען רעכענען

דעם רוסישען אַפּיציער און שפּעטערען שריפטשטעלער, מיכאַאיל באַקונין; דער בעל-מפרש און דער טהעאָרעטיקער פון דעם דאָזיגען אַנאַרכיזם איז אין אונזער צייט דער בעוואוסטער פירסט קראַפּאָטקין. קיין בעשטימטע אויסגעאַרבייטע מהעאָריע בעזיצט ניט דער קאָמוניסטישער אַנאַרכיזם. אין אַלגעמיין פאָדערט ער די אָבשאַפונג פון יעדער מלוכה-אָרגאַניזאַציע און די איינפיהרונג פון קליינע זעלבסטשטענדיגע קאָלעקטיוויסטישע אָדער קאָמוניסטישע עקאָנאָמישע גרופּען אָדער אָרטיגע געמיינדען, אין וועלכע די בעציהונגען צווישען די איינצעלנע מיטגליעדער וועלען רעגולירט ווערען ניט דורך געזעצען, נאָר דורך פרייע אָבמאַכונגען. אָבער בנוגע צו דער בעשטימונג פון די דאָזיגע פרייע אָבמאַכונגען און בנוגע צו דער התחיבות, וועלכע זיי זאָלען אַרויפלעגען אויף די קאָמונע-מיטגליעדער—געהן זיך שוין די מיינונגען זעהר ווייט פאַנאַנדער. איינער רעכענט, ווי צ. ב. פירסט קראַפּאָטקין, אַז ביי געוויסע אומשטאַנדען קען מען צולאָזען, אַז די מעהרהייט זאָל צווינגען די ווידערשפּעניגע קאָמונע-מיטגליעדער צו מקיים זיין די אָבמאַכונגען. אַנדערע ווילען נור אַנערקענען דעם צוואַנג פון די לעבענס-פערהעלטניסען, ד. ה. זיי רעכענען, אַז די ווידערשפּעניגע וועלען זיך אַזוי לאַנג אַרומבלוקייען פון איין אָרט צום אַנדערען, ביז זיי וועלען זיך אויסלערנען צו פאָלגען די דיסציפּלין. די דריטע ווידער ערקלערען, אַז די אינוועניגסטע האַרמאָניע וועט פון זיך אַליין אויפגעשטעלט ווערען. אויך בנוגע צו דער נויטיגער ראָזע פון קאָמוניזם האָט יעדערער זיינע בעזונדערע אַנזיכטען. די אַנאַרכיסטען פון דעם אינטעליגענטישען לאַגער האַלטען דער ס׳רוב, אַז דער עיקר איז די פרייע ענטוויקלונג פון דער אינדיווידואַליטעט, און די אָבשאַפונג פון דעם רעכטס-צוואַנג. דער קאָמוניזם איז פאַר זיי נאָר אַ צוגאָב און דערצו נאָך מיט גאַנץ קנאַפּע מעלות. די אַנאַרכיסטישע אַרבייטער רעכענען געוועהנליך, אַז די הויפּט-זאַך איז, פערקעהרט, די קאָמוניסטישע איינאָרדנונג פון די עקאָנאָמישע גרופּען, די רעכטען פון דער אינדיווידואַליטעט זענען נאָר אַ ביי-זאַך.

דעריבער וואָלט אויך דער קאָמוניסטישער אַנאַרכיזם קוים פערדיענט, אַז מען זאָל איהם ערנסט בעטראַכטען, ווען ער וואָלט זיך אין געוויסע געגענדען ניט אויסגעריקען אין אַנאַרכיסטישע

אַטעֶנטאַטעֶן, ווען ער וואָלט, צווייטענס, ניט געבּראַכט קיין שאָדען דער איינהייטליכקייט פון דער אַרבּייטער בּעוועגונג, ניט געשטערט איהר אָרגאַניזאַציע און איהר ענטוויקלונג דורך זיין קאַמפּף געגען „פּאָליטיש אַקציאָן". אונטער דיזער „פּאָליטישען אַקציאָן" פערשטעהען די אַנאַרכיסטען ניט יעדער פּאָליטישע טהעטיגקייט. די אַגיטאַציע דורך שריפטען און רעדען, די אָרגאַניזאַציע פון אַגיטאַציאָנס-גרופּען, די דורכפיהרונג פון פּאָליטישע אַלגעמיינע שטרייקען, בּונטען און קאַמפּפען געגען דער פּאָליציי—דאָס געהערט דער ס'דוב ניט, נאָך זייערע בּעגריפען, צו דער פּאָליטישער אַקציאָן. נאָר בּעטייליגען זיך אין די וואַהלען און שיקען פערטרעטער פון אַרבּייטער-קלאַס אין פּאַרלאַמענט — נאָר דאָס האַלטען זיי פאַר אַ פּאָליטישען אַקט. אויף אַזאַ אופן זאָגען זיי זיך אייגענטליך אָבּ נאָר פון אַ טייל פּאָ-ליטישער טהעטיגקייט — און זיי פאָדערען, אַז מען זאָל זיך פון איהם אָבּזאָגען אויך דאָרטען, וואו עס עקזיסטירט דאָס אַלגעמיינע גלייכע און געהיימע וואַהלרעכט, וואו דער אַרבּייטער האָט די מעגליכקייט ענטשיידען איינצוווירקען אויף דער געזעצגעבּונג און וואו די בּימה פון פּאַרלאַמענט האָט זיך אַרויסגעוויזען פאַר דעם בּעסטען אַגיטאַציאָנס-מיטעל. אויבּ די אַנאַרכיסטען וואָלטען געפאָדערט אָבּצוזאָגען זיך פון פּאַרלאַמענטאַרישען קאַמפּף נאָר דאָרטען, וואו דער פּאַרלאַמענט איז לחלוטין אָהנמעכטיג, וואו דער אַנטייל אין די וואַהלען איז מעגליך נאָר פאַר אַ טייל פון דעם אַרבּייטער-קלאַס, וואו אָבּגעבּען זיך מיט די וואַהלען הייסט אויף אַזאַ אופן, ניט מעהר, ווי פּטר'ן אומזיסט קרעפּטען, — דאַן וואָלט מען געקענט פערשטעהן די אויספיהרונג פון די אַנאַרכיסטען. אָבּער ניט בּענוצען דעם פּאַרלאַמענט בּיי יעדערליי בּעדינגונגען — דאָס הייסט ניט מעהר און ניט ווענינגער ווי אַוועקוואַרפען אָן אַ זייט אַ וויכטיגען כלי-זין פון דעם בּעפרייאונגס-קאַמפּף פון דעם אַרבּייטער-קלאַס און טהאָן דערמיט אַ טובה די שונאים פון דעם פּראָלעטאַריאַט.

בּיז אַהער האָבּען, איבּעריגענס, די אַנאַרכיסטען קיין סך ניט אויפגעטהון מיט זייער אַגיטאַציע געגען די וואַהלען, כאָטש אפילו זיי האָבּען דורך איהר אין אַנדערע געגענדען אויף אַ געוויסער צייט געשטערט דעם פּראָלעטאַריאַט צו געהן פאָרווערטס אין זיין

קאַמפּף. די פאַקטען האָבען אָבער בעוויזען, אַז דער אַרבייטער־קלאַס געהט דאָך אומעטום מיט זיין אייגענעם וועג. אַלץ טיעפער הייבען די אַרבייטער אָן צו פערשטעהן די אורזאַכען פון זייער אונטערדריקונג, אַלץ מעהר וואַקסען אוים זייערע קאַמפּפס־באַטאַליאָנען און אַלץ גרעסער ווערט זייער איינפלוס אויף דעם געזעלשאַפטליכען לעבען, אין דער צייט ווען די אַנאַרכיסטישע הייפלעך ווערען צוברעקעלט און צופּיצעלט. וואו די בעדינגונגען פון לעבען זענען זעהר געשלאָגענע קען אפשר דער אַנאַרכיזם וואו ניט וואו בעקומען אַנהענגער פאַר זיינע פאַנטאַזיעס, ער קען אפילו אַנ'אַנדערס מאָל געווינען אויף אַ צייט אַ נייען באָדען, די צוקונפט געהערט אָבער דאָך דער מעכטיגער כוואַליע פון דעם פאַרווערטס־געהענדען געדאַנק פון דעם סאָציאַליזם.